

## LASI III – Wyspa Elba

### LASI III – Elba Island

W dniach 15–18 września 2008 roku, na włoskiej wyspie Elbie, odbyła się konferencja LASI III, poświęcona zagadnieniom związanymi z systemami subwulkanicznymi i plutonicznymi. W konferencji uczestniczyli głównie naukowcy z uniwersytetów europejskich i północnoamerykańskich, jednakże swoich przedstawicieli miała również Brazylia, Nowa Zelandia i RPA. Lokalizacja spotkania na Elbie okazała się bardzo trafną decyzją, ponieważ jest ona wyjątkowo malowniczą wyspą obfitującą we wspaniałe odsłonięcia, ukazujące różnorodność procesów plutonicznych i subwulkanicznych.

LASI III jest już trzecim spotkaniem poświęconym systemom subwulkanicznym, o czym świadczy nazwa konferencji. Pochodzi ona z połączenia dwóch słów odwołujących się do form geologicznych, jakie tworzą skały subwulkaniczne: lakolit i sill. Cykl konferencji LASI został zapoczątkowany w roku 2002 we Freibergu (Niemcy) przez C. Breitzkreuzera i N. Petforda. LASI II odbyła się cztery lata później w północnej części Wielkiej Brytanii, jej głównymi organizatorami byli N. Petford i K. Thomson, który niestety zmarł w kwietniu 2007 roku. Trzecią konferencję cyklu organizowali Włosi: S. Rocchi, A. Dini i F. Mazzarini oraz D.S. Westerman (USA).

Uczestnicy konferencji zostali zakwaterowani w uroczym pensjonacie La Primula w niewielkiej miejscowości Marciana Mariana na Elbie (Fig. 1). Łącznie w tegorocznym spotkaniu brało udział ponad czterdzieści osób z dwunastu krajów. Polskę reprezentowała delegacja z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w składzie: A. Muszyński i M. Nowak (Napieralska). Podobnie jak w poprzednich konferencjach cyklu, w spotkaniu uczestniczyli znani wulkanolodzy/ specjaliści od skał pluto-

nicznych, m.in. A. Cruden, A. Glazner, G. Stevens i K. Németh.

Odczyty oraz sesja posterowa odbywały się w dość nietypowym, ale jak się później okazało niezwykle trafnie wybranym miejscu – w miejscowej sali kinowej, którą można opisać jako niewielką, nowoczesną i wyposażoną w bardzo wygodne fotele. Dzięki tym szczegółom, udało się osiągnąć kameralną atmosferę w czasie odczytów, która bardzo sprzyjała późniejszym dyskusjom naukowym.

Łącznie w przeciągu półtora dnia przedstawiono trzydzieści dwa referaty oraz osiem posterów. Sesje naukowe były skupione wokół czterech tematów. Pierwsza z sesji została dedykowana K. Thompsonowi i dotyczyła geofizycznych modelowań warstwowanych intruzji. Druga poświęcona była na dajkom doprowadzających (*feeder dykes*) oraz warstwowanym intruzjom w systemach wulkanicznych. Trzecia z sesji dotyczyła wielofazowych systemów plutonicznych oraz tzw. plutonów warstwowanych. Natomiast tematem czwartej były sille i dajki w różnych uwarunkowaniach tektonicznych. Najwięcej referatów było związanych z sesją trzecią. Zagadnieniem, które pojawiło się w większości referatów, był sposób poruszania się intrudującej magmy oraz późniejszy zapis tych przemieszczeń w formach geologicznych. Bardzo dużo referatów zostało wygłoszonych przez młodych naukowców, a niektóre z nich spotkały się z dużym uznaniem, zwłaszcza prezentacje I. Arnes, P. Zavady i F. Fariny. Pierwszego dnia konferencji, po sesji posterowej, organizatorzy przedstawili dodatkowy pokaz ukazujący pozycję Elby w świecie starożytnym oraz związku budowy geologicznej wyspy z mitem o Jazonie i Argonautach. Organizatorzy zadbali również o to, by uczestnicy mieli



Fig. 1. Uczestnicy konferencji przy wejściu do pensjonatu La Primula (Marciana Mariana)

Fig. 1. Conference participants at the entrance to La Primula pensionate (Marciana Mariana)



Fig. 2. Porfir Portoferraio intrudujący zgodnie w skały fliszu. Według uczestników konferencji, „najlepsza rzecz, która mogła się przydarzyć fliszowi”

Fig. 2. Portoferraio porphyry in the form of sills intruding flysch deposits. According to conference participants, “the best thing which might happen to flysch”

okazję zakosztować prawdziwych specjalów kuchni włoskiej, od popularnej pizzy aż po wyjątkowe gatunki ryb i owoców morza. W pamięci autorki utkwiły zwłaszcza bardzo smaczne szczypce krabów w panierce. Niestety wegetariańska część uczestników mogła czuć się trochę poszkodowana, ponieważ posiłki dla nich przeznaczone nie były równie wyszukane.

Wycieczki terenowe zajęły nieco ponad dwa dni konferencji. W ich czasie uczestnicy mogli podziwiać budowę geologiczną wyspy złożoną z kilku kompleksów intruzywnych, których ewolucja przypadała na późny miocen.

W wyniku procesów tektonicznych Elba została podzielona na trzy części. W jej centralnym

obszarze można podziwiać pozostałości po wielozłożowym kompleksie lakolitów. To właśnie najstarsze skały tego kompleksu (*Capo Bianco aplite*), zawierające obtopione megakryształy turmalinów, były opisywane już w greckim micie. Natomiast na południowych wybrzeżach Elby dwa kompleksy porfirów *Portoferraio* i *San Martino* tworzą bardzo widowiskowe formy intruzyjne (Fig. 2), które można obserwować tylko z morza.

Pluton *Mt. Capanne* (Fig. 3), znajdujący się w zachodniej części wyspy, przez wiele lat był opisywany jako jedno ciało magmowe, natomiast obecnie został podzielony na trzy różne „impulsy”. Odsłonięcia w obrębie tego plutonu robią silne wrażenie, zwłaszcza duże megakryształy skaleni, system dajek maficznych (*Orano dykes*) oraz plaża w miejscowości *Sant’Adrea* i granity z dużą ilością maficznych enklaw (Fig. 4).



Fig. 3. Widok na zachodnią część wyspy (Mt. Capanne)

Fig. 3. View at the western part of Elba (Mt. Capanne)



Fig. 4. Granity Mt. Capanne z megakryształami skaleni i maficznymi enklawami na plaży Sant’Adrea

Fig. 4. Mt. Capanne granite with K-feldspar megacrysts and mafic enclaves on the Sant’Adrea beach

Wycieczki ostatniego dnia konferencji oraz wycieczka pokonferencyjna odbywały się we wschodniej części wyspy, gdzie można podziwiać system dajek leukogranitowych oraz gdzie są umiejscowione liczne kopalnie żelaza - eksploatowane intensywnie już w czasach rzymskich.

Zgodnie z ustaleniami powziętymi na Elbie, LASI III nie będzie ostatnią konferencją cyklu. Następne spotkania zostały zaplanowane na okres najbliższych sześciu lat, a mają się odby-

wać w Stanach Zjednoczonych (obszar Mt. Henry) i w Republice Południowej Afryki (Golden Valley).

LASI III dzięki wyjątkowej lokalizacji, wspaniałej organizacji i kameralnej atmosferze należała z pewnością do udanych konferencji naukowych, które inspirują w przyszłych badaniach i które długo się wspomina.

*Monika Nowak*